

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 ในการพิจารณาเพื่อบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอถึงความ เป็นมา และความสำคัญของปัญหา เอกสารอ้างอิง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาตามลำดับ สำหรับในบทนี้จะได้กล่าวสรุปผลการ วิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทัศนคติของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 เกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุแต่งตั้ง เป็นครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในลักษณะดังนี้
  - ก. กระบวนการและวิธีการคัดเลือกตัวบุคคลเพื่อบรรจุแต่งตั้ง
  - ข. คุณสมบัติของบุคคลที่ครองตำแหน่ง คุณสมบัติดังกล่าวได้แก่ คุณลักษณะส่วนตัว ประสบการณ์ การศึกษาอบรม พื้นฐานทางปรัชญา พื้นฐานทางสังคม เป็นต้น
2. เพื่อจะหาเกณฑ์ประกอบการพิจารณาครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี ว่าควรจะเป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 จำนวน 62 อำเภอ รวม 62 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในเขตศึกษา 7 แห่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา และตอนที่ 2 เป็นการหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาตามลักษณะงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ด้าน

การรวบรวมข้อมูล ได้นำแบบสอบถามไปส่งด้วยตนเองเพื่อจะได้สัมภาษณ์และสังเกตการทำงานด้วย อีกส่วนหนึ่งส่งโดยทางไปรษณีย์ ได้ส่งแบบสอบถามไปยังอำเภอต่าง ๆ จำนวน 62 ฉบับ ได้คืนมา 58 ฉบับ ปรากฏว่าเป็นแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์และใช้ไม่ได้ 2 ฉบับ คงเหลือแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ 56 ฉบับ ถือว่าได้รับคืน 90.32 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละของความถี่ของคำตอบแต่ละข้อ และแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน กับนำคุณลักษณะทั้ง 5 ด้านมาหาค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 ปรากฏว่า ส่วนใหญ่อยู่ในวัย 41 - 50 ปี และมีอายุราชการระหว่าง 21 - 30 ปี มีการศึกษาระดับ ป.ม. หรือ ป.กศ.สูง ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์อำเภอ ระหว่าง 7 - 9 ปี จากข้อมูลเหล่านี้ พอจะสรุปได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งนี้มานานพอสมควร

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 ในการพิจารณาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งครูใหญ่ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรจะเป็นบุคคลที่ได้มาโดยการคัดเลือก มีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งครูใหญ่ควรจะเป็นผู้เคยทำหน้าที่ครูประจำชั้น หัวหน้าหมวดวิชา และผู้ช่วยครูใหญ่มาก่อน คุณวุฒิของผู้ที่จะดำรง

ตำแหน่งครูใหญ่ ควรจะมีวุฒิ ป.ม. หรือ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าเป็นอย่างต่ำ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรมีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี และเป็นข้าราชการชั้นโท ในการพิจารณาบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรคัดเลือกจากผู้ที่เคยได้ศึกษาหรือเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่ครูใหญ่หรือผู้บริหารการศึกษา ถ้าคัดเลือกได้ผู้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษาหรือการอบรม ก็ควรหาทางให้มีการฝึกอบรมหรือศึกษางานในหน้าที่ครูใหญ่หรือผู้บริหารการศึกษาในขณะที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่ ๆ ในการดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่า ไม่ควรกำหนดเวลาในการครองตำแหน่ง และศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ได้ยี่กระเปียบและหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา คือระเบียบของกรมสามัญศึกษา พ.ศ.2513 แต่มีความเห็นว่าระเบียบนี้ยังไม่เหมาะสม ควรจะได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาให้มากกว่าที่ระเบียบได้กำหนดไว้ และศึกษาธิการอำเภอได้เสนอความคิดเห็นไว้ดังนี้คือ เป็นผู้ที่ชวนชวหายหาความรู้ใส่ตนเองอยู่เสมอ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เป็นผู้นำของท้องถิ่น มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบราชการเป็นอย่างดี มีความสามารถในการนิเทศและให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบสูง มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน สนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีทักษะในการพูด การเขียน เคยเป็นผู้ได้รับการศึกษาวิชาบริหารการศึกษามาก่อน มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ มีความรู้ในเรื่องพัสดุครุภัณฑ์ มีความเคร่งครัดในเรื่องศาสนา

จากความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอในเขตศึกษา 7 สรุปได้ว่า เกณฑ์ในการคัดเลือกครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ควรประกอบด้วย

1. ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรได้มาจากการคัดเลือก
2. มีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี
3. เคยทำหน้าที่ครูประจำชั้น หัวหน้าหมวด และเคยเป็นผู้ช่วยครูใหญ่
4. มีวุฒิ ป.ม. หรือ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าเป็นอย่างต่ำ
5. มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี
6. เป็นข้าราชการชั้นโท
7. เคยศึกษาหรือเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารการศึกษามาก่อนแล้ว

ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในเขตศึกษา 7 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาตามลักษณะงานบริหารการศึกษา 5 ด้าน คือ งานด้านวิชาการ งานธุรการ งานบริหารบุคคล งานประสานสัมพันธ์กับชุมชน และงานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน

งานวิชาการ ได้แก่

- การชวนช่วยหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- มีความรู้ความสามารถในการนิเทศและให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้
- มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล
- มีความรอบรู้ในวิชาชีพ
- เคยผ่านการศึกษอบรมวิชาบริหารการศึกษามาแล้ว
- สนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เท่า ๆ กับการเรียน

งานธุรการ ได้แก่

- มีความรอบรู้เกี่ยวกับระเบียบราชการ
- มีความรู้ในด้านการเงิน
- มีความรู้ในงานสารบรรณ
- มีความรู้เกี่ยวกับการพัสดุครุภัณฑ์
- มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่

งานบริหารบุคคล ได้แก่

- มีมนุษยสัมพันธ์อันดี
- มีความสามารถในการจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน
- มีความรับผิดชอบ
- มีความสามารถในการประสานงาน
- เป็นบุคคลที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

งานเกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่

- สามารถเป็นผู้นำในชุมชนได้
- เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนและผู้ปกครองนักเรียน
- เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีขึ้นในชุมชน
- เป็นบุคคลที่เข้าใจถึงความต้องการของชุมชน
- เป็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น

งานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน ได้แก่

- มีลักษณะเป็นผู้นำ
- มีความเข้าใจในความต้องการและปัญหาของนักเรียน
- มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียน
- มีความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการในโรงเรียน

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยจะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการต่าง ๆ ในการพิจารณาบุคคลที่จะบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา ควรจะมีการพิจารณาถึงวิธีการคัดเลือก คุณลักษณะ และ คุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งครูใหญ่ตามหลักการสรรหา การคัดเลือก และการเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง เพราะจากข้อเสนอของ สมพงษ์ เกษมสิน เห็นว่า การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน จะต้องถือเป็นงานสำคัญและจะต้องมีความยุติธรรม¹ ฉะนั้น ความคิดเห็นของผู้มีหน้าที่และมีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งจึงมีส่วนสำคัญมาก ถ้าหากแนวความคิด

¹สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 114.

ของบุคคลเหล่านั้นไม่เปิดกว้าง และไม่ได้อภิปรายหาเหตุผลและการและวิธีการจะทำให้ไม่ได้บุคคล
ที่มีความสามารถเหมาะสมกับงาน

เนื่องจากในปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มี
หลายหน่วยงาน เช่น กรมสามัญศึกษา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด การบรรจุ
แต่งตั้งครูใหญ่ มักจะไม่ได้ยึดหลักเกณฑ์ที่กรมสามัญศึกษาได้วางไว้ ส่วนมากจะถือตามความ
เห็นของผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น ๆ แม้ว่าพระราชบัญญัติโอนการศึกษาประชาบาล
พ.ศ.2509 จะให้อำนาจกระทรวงศึกษาธิการในการเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ แต่ในการปฏิบัติ
งานในปัจจุบันนี้ได้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาระดับนี้ จาก
สาเหตุอันนี้จึงทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการประถมศึกษาของไทยแตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่า
จากความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอในเขตศึกษา 7 ควรจะนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา
คัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาได้ เพราะส่วน
ใหญ่ให้ความเห็นว่า น่าจะใช้วิธีการคัดเลือกมากกว่าการแต่งตั้งและการสอบคัดเลือก แต่ใน
ความเห็นของ สมพงษ์ เกษมสิน ถือว่าการสอบคัดเลือกเป็นระบบการสรรหาแบบคุณธรรม
และเป็นวิธีการที่ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานมากที่สุด² ผู้วิจัยเห็นว่าควรใช้ทั้ง
2 วิธีประกอบกัน เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมที่สุด และในการคัดเลือกนี้ สตูปและจอห์นสัน
(Stoop and Johnson) เห็นว่า ควรจัดตั้งเป็นคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย
ศึกษาธิการ ศึกษาธิการเทศก ครูใหญ่ และกรรมการอื่น ๆ ในการคัดเลือก³ และเพื่อให้ได้
บุคคลที่มีความรู้ความสามารถใกล้เคียงกันและปฏิบัติงานไปในแนวเดียวกัน หน่วยงานต่าง ๆ
ที่จัดการประถมศึกษาควรจะได้ยึดหลักเกณฑ์เดียวกันในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคคลให้
ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ข้อที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยใคร่เสนอแนะไว้ ณ ที่นี้ก็คือ เมื่อคัดเลือก

² เรื่องเกี่ยวกับ ปัญหาเดียวกัน วิชา ต่าง ๆ กัน.

3

Emery Stoop and Russell Johnson, Elementary School
Administration (New York: McGraw-Hill Book Company, 1967),
pp. 12 - 13.

ได้บุคคลที่เหมาะสมแล้ว ควรจะจัดให้มีการอบรมทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้รับความรู้ในก้าบริหารการศึกษา และได้มีโอกาสฝึกงานเพื่อเตรียมตัวเป็นครูใหญ่จริง ๆ เพราะจากผลการวิจัย ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การเตรียมตัวที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ มีความสำคัญมาก และในการที่จะจัดฝึกอบรมดังกล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรใช้เวลาระหว่าง 21 - 30 วัน เป็นอย่างน้อย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าศึกษาธิการอำเภอมีความเห็นว่าระเบียบของกรมสามัญศึกษาเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาบุคคลเข้าบรรจุในตำแหน่งครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษานั้นควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพราะกำหนดหลักเกณฑ์น้อยไปไม่ครอบคลุมลักษณะของผู้บริหารการศึกษา และได้เสนอแนะว่าควรเพิ่มคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่นั้นเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และจะต้องอาศัยหลักเกณฑ์มากมาย เพราะครูใหญ่เป็นตำแหน่งที่ให้โอกาสผู้ที่ดำรงตำแหน่งสามารถทำงานไปจนกว่าจะเกษียณอายุ ซึ่งถ้าหากผู้ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาแต่งตั้ง ไม่ได้กระทำด้วยความรอบคอบและมีหลักเกณฑ์ ก็จะได้บุคคลที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และหากจะยึดถือระเบียบของกรมสามัญศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวก็จะทำให้ได้บุคคลที่มีคุณลักษณะกว้าง ๆ เช่น เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี มีสุขภาพและอนามัยดี ขยันขันแข็งในการทำงาน มีบุคลิกเหมาะสมกับที่จะเป็นผู้นำของโรงเรียน แต่คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงานบริหารศึกษามีได้มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า คุณลักษณะของครูใหญ่ในด้านที่เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อการดำรงตำแหน่งครูใหญ่อย่างยิ่ง และจากผลการวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอผู้ทำหน้าที่บริหารการศึกษาและเกี่ยวข้องกับการพิจารณาคัดเลือกบุคคล เข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่เห็นด้วยกับการที่จะต้องกำหนดคุณลักษณะเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาด้วย

จากผลงานวิจัยของ สมิทและคณะ (Smith and others) เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารการศึกษาได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่มีสัดส่วนดังนี้

1. งานในหน้าที่ทั่วไปที่ควรทำ ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์
2. งานบริหารครูและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์
3. งานบริหารหลักสูตร ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์
4. งานบริหารการเงิน ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์
5. งานบริหารอาคารสถานที่ ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์
6. งานบริหารเกี่ยวกับนักเรียน ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์
7. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์⁴

ผลงานวิจัยของสมิทและคณะ (Smith and others) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารการศึกษาทำงานด้านวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง และทำงานด้านบริหารบุคคล ด้านกิจกรรมนักเรียนเป็นอันดับสอง อันดับต่อมาเป็นงานบริหารด้านธุรการ อันดับสุดท้ายได้แก่งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 มีความเห็นว่าคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ตามลักษณะงานบริหารการศึกษา อันดับแรกควรจะเป็นคุณลักษณะด้านวิชาการซึ่งมีความเห็นตรงกับงานวิจัยของสมิทและคณะ แต่อันดับสองศึกษานิเทศก์อำเภอเห็นว่าควรจะเป็นคุณลักษณะในด้านธุรการ แตกต่างจากความเห็นของสมิทและคณะที่เห็นว่าได้แก่งานบริหารบุคคลและงานด้านกิจกรรมนักเรียน ซึ่งงานด้านกิจกรรมนักเรียนศึกษานิเทศก์อำเภอกลับมองเห็นว่าควรจะเป็นลักษณะอันดับสุดท้าย

จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 มีทั้งตรงกับผลงานวิจัยและแตกต่างจากผลงานวิจัย ซึ่งสมิทและคณะได้ทำไว้ อาจจะเป็นเพราะสภาพการจัดการศึกษาและระดับของการศึกษาของผู้ที่นำมาวิจัยแตกต่างกัน สำหรับความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอถึงแม้จะไม่เห็นความสำคัญของงานบริหารการศึกษาเหมือนกับของต่างประเทศ แต่ก็มีความเห็นคล้ายกับคุณลักษณะของครูใหญ่ตามงานบริหารการศึกษาทุกด้าน

4

Edward W. Smith, Stanley W. Krowx and Mark M. Atkinson,
The Educator's Encyclopedia, (New York : Prentice-Hall Inc.,
 1961), p.170.

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. ควรจะได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ในเขตการศึกษาอื่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบความคิดเห็น และควรจะได้ตามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการคัดเลือกอื่น ๆ เช่น นายอำเภอ หัวหน้าส่วนการศึกษา ศึกษาพิเศษ ศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ ปลัดเทศบาล หัวหน้าแผนกการศึกษาของเทศบาล เป็นต้น
2. ควรทำการวิจัยในเรื่องหลักเกณฑ์ในการประเมินผล เพื่อสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา
3. ควรทำการวิจัยการเปรียบเทียบลักษณะของการแต่งตั้งครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดต่าง ๆ เช่น สังกัดเทศบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ สังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นต้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย